

[Bertel Haarder]

Det er forståeligt, at mennesker, der frygter, at ægtefællen bliver ledig, søger at sikre familien ved at søge ud på arbejdsmarkedet, ganske som det er forståeligt, at virksomhedsledere og håndværksmestre tænker sig om en ekstra gang, før de ansætter en ekstra person. Alle taler jo om krise, og så søger alle at sikre sig, hvorved det hele altså desværre bliver værre, end det behøvede at blive.

Det er forståeligt, at tilgangen til invalidepensionisternes rækker er faldet. Det er forståeligt, at nogle unge under uddannelse fristes til at melde sig som arbejdssøgende straks i stedet for at tage en uddannelse, der måske alligevel ikke giver arbejde. Når unge mennesker erfarer, at nogle af deres kammerater på højskole eller aftenskole modtager fuld understøttelse, så får det måske dem til at ændre deres planer.

Det er forståeligt, at nogle bliver hængende på deltidsansættelse kombineret med understøttelse, ganske som det er forståeligt, at nogle arbejdsgivere i højere grad fristes til at hjemsende medarbejdere i perioder med mindre arbejde, når man takket være ledigheden kan være sikker på at få de samme medarbejdere tilbage igen.

Moralske fordømmelser af ydertilfælde er ufrugtbar, dels fordi de føjer spot til skade for alle de titusinder, der forgæves har søgt og søgt for at få det arbejde, de ønsker, dels fordi vi jo herinde selv må tage ansvaret for og regne med, at de ordninger, vi laver, bliver brugt. Men netop derfor har vi også lov til at forsøge at ændre ordningerne, hvis de på nogle områder skulle have virkninger, som ikke var tilsigtet, og som bekendt regnes der med en besparelse på 250 mill. kr. på dette område.

Det vigtigste er imidlertid at skaffe noget mere arbejde. Det er også det bedste middel mod utilsigtet anvendelse af arbejdsløsheds-kasserne. Arbejde er der nok af til evig tid. Man behøver blot at lægge sammen, hvad der udsendes af ønsker om øget privatforbrug for pensionister, uddannelsessøgende, børnefamilier og barslende og store grupper af lønmodtagere og selvstændige. Alle vil gerne have mere, og der er efterhånden kun nogle ganske få, forpjuskede årgange imellem 50 og 60 tilbage, som ikke skal have noget, og som altså skal betale hele gildet for de andre. Der er behov nok, og selv om vi

aldrig synes, at naboens behov er helt reelle, så er vore egne det jo altid.

Derfor er den permanente arbejdsløshed et fata morgana, som kun trives blandt intellektuelle uden økonomisk indsigt, som nyder at lade sig stimulere af dommedagsbasunernes gys. Det har ikke noget med virkeligheden at gøre, og især har det ikke noget med ressourceproblemet at gøre, sådan som bl. a. »oprørerne fra midten« synes at tro, for hvis der bliver ressourcemangel, ja, så skal vi til at arbejde mere for at få det samme ud af det, og det samme gælder, hvis vi skal værne miljøet mere, end vi gør. Den meste produktion påvirker hverken miljøet eller ressourcerne i nævneværdig grad, og at u-landene skulle have fordel af nedsat aktivitet i i-landene, er simpelt hen uforklarligt.

Summa summarum: vi skal ikke bygge vor politik på en falsk formodning om permanent arbejdsløshed. Vismændene har nu for anden gang manet spøgelseset i jorden, bl. a. ved at påvise, at produktiviteten i de senere år er steget mindre end normalt. Det er altså ikke maskinerne, der tager arbejdet fra os. Det er os selv.

Derfor må og skal konkurrenceevnen forbedres. Vi lønmodtagere skal ikke ofre noget, vi skal holde op med at ofre. Vi skal have øget erhvervenes lønudbetalingsevne. Det er vores fælles mål. Vismændenes regnestykker bekræfter, at det kan lade sig gøre, det tager bare nogle år. Derfor må vi ikke slippe styret på den offentlige sektor. Dens størrelse skal ikke bestemmes af et kortvarigt behov for at styrke beskæftigelsen. Grænserne skal sættes gennem rationelle valg og gennem en rationel afvejning af nytte og offer i hvert enkelt tilfælde, en afvejning af nytten af en foranstaltning og omkostningen ved at betale den.

Man kan efter venstres mening kombinere ligheden med friheden, hvis man i højere grad erstatter gratisydelse med persontilskud, som folk selv kan administrere. Jeg nævner dette, fordi venstre naturligvis er stærkt bekymret over udviklingen i den offentlige sektor. Vi er bekymrede over, at personaleforbruget stiger med samme hastighed som i de glade 1960'eres slutning. Det bliver forhåbentlig kun et enkelt år, at det går sådan. Vi erkender, at det bl. a. skyldes de særlige foranstaltninger til bekæmpelse af arbejdsløsheden, og vi erkender, at arbejdsstyrken også stiger, men foruroligende er det.